ROLUL ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE PRIVIND GESTIONAREA SITUAȚIEI MIGRANȚILOR

CZU: 342.717:352.07(478):314.745.22

Svetlana SLUSARENCO[1],
Universitatea de Stat din Moldova

ABSTRACT. *The migration of people is determined by certain factors, sometimes negative, such as low employment, lack of security, poverty, war, which make people want to move to a new area, that is, forced migration occurs, or factors of attraction, i.e. those positive aspects that attract people to move to a place, for example, good employment opportunities, better services, political stability, safe society, less crime. With the start of military actions in Ukraine, especially Romania and Moldova became a place of refuge for the inhabitants of this state affected by the events in the country. Thus, a large number of Ukrainian migrants took refuge on the territory of the Republic of Moldova. The public authorities were determined to undertake urgent measures in order to integrate the Ukrainian immigrants who arrived in the Republic of Moldova.*

Keywords: *migration, displaced persons, foreigners, public authorities, integration, assimilation, host country*

REZUMAT. *Migrația oamenilor este determinată de anumiți factori, uneori negativi, precum ocuparea forței de muncă scăzută, lipsa siguranței, sărăcie, război, care are îi fac pe oameni să vrea să se mute într-o zonă nouă, adică are loc migrarea forțară, ori factori de atracție, adică acele aspecte pozitive care atrag oamenii să se mute într-un loc, de exemplu, oportunități bune de angajare, servicii mai bune, stabilitate politica, societate sigură, mai puțină criminalitate. Odată cu declanșarea acțiunilor militare în Ucraina, în special România și Moldova au devenit loc de refugiu pentru locuitorii acestui stat afectat de evenimentele din țară. Astfel, un număr mare de migranți ucraineni s-au refugiat pe teritoriul Republici Moldova. Autoritățile publice au fost determinate să întreprindă măsuri urgente în vederea integrării imigranților ucraineni sosiți în Republica Moldova.*

Cuvinte-cheie*: migrație, persoane strămutate, străini, autorități publice, integrare, asimilare, țară-gazdă*

1. Introducere

Migrația este un fenomen prea complex și divers, un proces socio-economic care se atestă în toate statele. Migrația are dimensiuni sociale, economice, culturale și politice, care are impact asupra drepturilor omului. Oamenii migrează dintr-o varietate de motive, inclusiv căutarea unor oportunități economice mai bune, educație, reunirea familiei și evitarea violenței.

Migrația oamenilor este determinată de anumiți factori, uneori negativi, precum ocuparea forței de muncă scăzută, lipsa siguranței, sărăcie, război, care are îi fac pe oameni să vrea să se mute într-o altă zonă, adică are loc migrarea forțară, ori factori de atracție, adică acele aspecte pozitive care atrag oamenii să se mute într-un loc, de exemplu, oportunități bune de angajare, servicii mai bune, stabilitate politica, societate sigură, mai puțină criminalitate. Cel mai frecvent, migrația este determinată de factorii politici, războiul civil și/sau schimbările de politică, recoltele insuficiente, poluarea, dezastrele naturale și schimbările climatice care provoacă inundații și secetă sau factorii de mediu, care îi determină pe oameni să migreze.

2. Revizuirea literaturii

În acest studiu am făcut referire la Legea cu privire la migrație, nr. 1518 din 06.12.2002, Legea privind azilul în RM, nr. 270 din 18.12.2008, Legea privind ingrarea străinilor în RM, 274

[1] Svetlana SLUSARENCO, dr. în drept, conf. univ., Departamentul Drept Public, Universitatea de Stat din Moldova, svetlana_slusarenco@yahoo.com, +373 69143020, https://orcid.org/0000-0002-9092-0024

din 27-12-2011, la Proiectul de hotărtîre de Guvern cu privire la apobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, care este un document de politici publice pe termen mediu, care continuă realizarea obiectivelor prioritare în domeniu și intervine cu unele noi, pentru a dezvolta și asigura o reglementare coerentă, corectă și eficientă a proceselor migraționale. De asemenea, am ținut cont de prevederile Dispozitiei nr. 4 din 1 martie 2022, a Comisiei pentru Situatii Exceptionale a Republicii Moldova, precum și Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea de protecție temporară, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane.

3. Metodologie

Pentru elaborarea acestui studiu, am utlizat metode de cercetare ştiinţifică a fenomenului juridic precum, metoda logică, care se găseşte în strânsă legătură cu metoda istorică, metoda comparativă, care presupune utilizarea unor așa instrumente precum, clasificări, definiţii, analogii, și metoda analitico-sintetică, în vederea generării concluziilor.

4. Rezultate și discuții

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) definește un migrant ca fiind „o persoană care se mută de la locul de reședință obișnuită, dintr-o varietate de motive, fie în interiorul unei țări, fie peste hotarele statului în care locuiește, temporar sau permanent” (Termeni cheie de migrare). Legislația Republicii Moldova definește termenul de migrație ca permutare teritorială a persoanelor, însoţită de schimbarea locului de trai (Legea nr. 1518/2002). Legea privind azilul în RM (Legea nr. 270/2008), reglementează expres situația de *aflux masiv şi spontan de persoane strămutate* – intrare pe teritoriul Republicii Moldova a unui număr mare de persoane care vin dintr-o ţară sau dintr-o zonă geografică specifică şi care depăşesc capacitatea Direcţiei azil și integrare a Biroului migraţie şi azil, de soluţionare a cererilor individuale privind recunoaşterea statutului de refugiat sau acordarea protecţiei umanitare în condiţiile şi în termenele prevăzute de lege. Aceeași lege explică sensul sintagmei de *persoane strămutate* – străini nevoiţi să-şi părăsească ţara sau regiunea de origine, care nu se pot întoarce în condiţii de siguranţă datorită situaţiei ce persistă în acea ţară sau regiune şi care se pot încadra în domeniul de aplicare a art. 1 (A) din Convenţia de la Geneva privind statutul refugiaților din 28 iulie 1951 sau altor instrumente naţionale ori internaţionale prin care se acordă protecţie internaţională, în special: a) persoane care au părăsit zone de conflict armat sau de violenţă endemică; b) persoane care sînt expuse vătămărilor grave în sensul art. 45 sau care au fost victime ale încălcărilor sistematice sau generalizate ale drepturilor lor (Legea nr. 270/2008, art.3).

Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova (Legea nr. 274/2011), identifică cercul de străini asupra cărora se extinde prevederile legii respective: străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru reîntregirea familiei; străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie în scop de muncă; străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru studii; străinii titulari ai dreptului de şedere provizorie pentru activităţi umanitare sau religioase; străinii titulari ai dreptului de şedere permanentă; persoanele cărora li s-a recunoscut statutul de apatrid în Republica Moldova; străinii care au obținut protecție internațională sau azil politic în Republica Moldova (Legea nr. 274/2011 art. 2 alin. 1). Aceeași lege nr. 274/2011, stabilește că *integrare*a este un proces de participare activă a străinilor care au obţinut protecție internațională sau azil politic sau un drept de şedere în Republica Moldova la viaţa economică, socială şi culturală a societăţii moldovenești, prin care ei sînt împuterniciţi să contribuie şi să-şi valorifice întreg potenţialul ca membri ai acestei societăţi, să-şi realizeze drepturile şi să-şi îndeplinească obligaţiile fără discriminare sau excluziune socială pentru propriul lor beneficiu şi pentru beneficiul statului (Legea nr. 274/2011, art. 3 alin. 1).

Din aceste reglementări rezultă că, imigrantul, care a fost determinat de circumstante precum războiul, situația politică din țara de origine, și a venit în RM, trebuie să solicite acordarea dreptului de ședere provizorie, deoarece Legea nr. 200/2010 stipulează expres că, străinii care intră în Republica Moldova pot rămîne pe teritoriul ei numai în perioada stabilită în viză, cu excepţia

cazurilor cînd li s-a acordat drept de şedere provizorie sau de şedere permanentă (Legea nr. 200/2010, art. 14). Astfel, dreptul de şedere provizorie poate fi acordat: pentru imigrare la muncă; pentru studii; pentru reîntregirea familiei; pentru activităţi umanitare sau religioase; pentru tratament medical de lungă durată, balneosanatorial şi de recuperare; pentru protecţia victimelor traficului de fiinţe umane; pentru alte scopuri, în care activitatea străinului nu contravine legislaţiei Republicii Moldova sau prezenţa lui pe teritoriul Republicii Moldova este necesară în interes public sau de securitate naţională (Legea nr. 200/2010, art. 31).

Odată cu declanșarea acțiunilor militare în Ukraina, în special România și Moldova au devenit loc de refugiu pentru locuitorii acestui stat afectat de evenimentele din țară. Astfel, un număr mare de migranți ukraineni s-au refugiat pe teritoriul Republici Moldova. Autoritățile publice din RM au fost determinate să întreprindă măsuri urgente în vederea integrării imigranților ukraineni sosiți în Republica Moldova.

Cu regret, pînă în prezent nu a fost adoptată o strategie privind politica statului cu referire la gestionarea fluxului migrațional în Republica Moldova. Guvernul RM a elaborat un proiect de hotărîre de Guvern cu privire la apobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, care a fost supus consultărilor publice pînă la data de 20.09.2022.

Proiectul Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025, face referire la criza migrațională provocată de războiul dintre Rusia și Ucraina a scos în evidență lacune instituționale evidente și insuficiență de resurse umane. În rezultat, a apărut necesitatea de a consolida instrumentele de coordonare și gestionare, de către autoritățile statului, a situațiilor de aflux sporit de migranți. Astfel, în perioada de 24.02.2022 – 20.06.2022, pe teritoriul Republicii Moldova, pe segmentul MD-UA, au intrat 462 756 cetățeni ucraineni și 42 436 alți cetățeni străini. Totodată, în aceeași perioadă, de pe teritoriul Republicii Moldova au ieșit 373 023 cetățeni ucraineni și 34 584 alți cetățeni străini, rămînînd pe teritoriul țării 73 211 cetățeni ucraineni și 3 756 alți cetățeni străini. Din 76 967 cetățeni străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova, 41 456 sunt minori (cetățeni ucraineni și de alte naționalități care au intrat pe segmentul MD-UA) (Sinteza MAI). Din numărul menționat de străini, au solicitat azil – 7 946 de persoane (Proiectul Programului privind gestionarea fluxului migrațional 2022-2025).

Unul dintre Obiectivele generale ale Proiectului de hotărîre de Guvern cu privire la apobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025 este *Implementarea și consolidarea mecanismului de integrare a străinilor.* Prin realizarea acestui obiectiv se va obține optimizarea mecanismului de integrare a străinilor, cu luarea în considerație a aspectelor sensibile de gen, prin includerea domeniului integrării străinilor în documentele de politici sectoriale, pentru asigurarea abordării holistice, la nivel național, a procesului de integrare, asigurare a funcționalității Centrelor de Integrare (Nord, Sud, Centru) cu resurse umane, logistică. Acțiunile de implementare vor fi orientate spre asigurarea accesului la serviciile de bază pentru migranți, prin dezvoltarea serviciului de mediator cultural, în asigurarea unei interacțiuni dintre străini și autoritățile statului, includerea străinilor în politicile statului privind integrarea pe piața muncii, reîntregirea familiei, educația, non-discriminarea și sănătatea, inclusiv prin promovarea principiului de parteneriat (Proiectul Programului privind gestionarea fluxului migrațional 2022-2025, pct. 3).

Din cele menționate supra, apare o întrebare foarte firească, persoanele strămutate din Ukraina, beneficiază de vreo protecție și în baza căror reglementări?

La nivel european a fost adoptată Directiva 2001/55/CE privind normele pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre ale UE, care stabilește un sistem pentru a aborda sosirile în masă în Uniunea Europeană (UE) ale resortisanților străini care nu se pot întoarce în țările lor, în special din cauza războiului, a violenței sau a încălcărilor drepturilor omului (Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001).

Prin Dispozitia nr. 4 din 1 martie 2022, a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe perioada stării de urgență, prin derogare de la Capitolul IV' al Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor in Republica Moldova, cetățenii ucraineni au dreptul de a munci pe teritoriul Republicii Moldova fără obținerea dreptului de ședere provizorie în scop de muncă (Dispoziția CSE nr. 4 din 1 martie 2022, pct. 7).

Conform Directivei 2001/55/CE privind normele pentru acordarea protecției temporare, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate şi măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre ale UE, ucrainenilor li s-a oferit o protecție temporară pînă la adoptarea cadrului normativ, care să reglementeze situația acestor persoane. Protecția temporară este pusă în aplicare în toate statele membre printr-o decizie a Consiliului Uniunii Europene care confirmă un aflux masiv de persoane strămutate în UE. Durata este de un an, dar poate fi prelungită cu până la doi ani. Protecția poate lua sfârșit în cazul în care Consiliul consideră că persoanele se pot întoarce în siguranță în țara lor de origine. Statele membre trebuie să se asigure că persoanele strămutate doresc să vină în țara lor (Protecția temporară în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate).

În acest context trebuie să menționăm faptul că, statele trebuie să facă tot posibilul pentru a facilita integrarea persoanelor strămutate. Pentru a face psibilă integrarea efectivă a migranților, este necesar de explicat noţiunile – cheie, precum multiculturalismul, asimilarea, interculturalismul şi integrarea. Multiculturalismul poate fi definit drept fenomen al vieţii publice ce constă în coexistenţa, în cadrul unei societăţi, a mai multor culturi (Strategii de integrare interculturală, p. 51).

Asimilarea presupune că persoana provenită din minoritatea migranţilor trebuie să se contopească cu landşaftul general al ţării de şedere în sensul obţinerii cetăţeniei, al cunoaşterii limbii, al atitudinii faţă de anturajul său şi al autoidentificării (Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, p. 7).

Interculturalismul este un termen deja încetăţenit, care defineşte încercările de a găsi un compromis între două abordări polare: asimilarea şi multiculturalismul. Această abordare presupune mai multă bunăvoinţă faţă de respectarea particularităţilor etnice, culturale şi religioase ale minorităţilor şi este orientată spre evidenţa şi aplanarea unor situaţii de tratament inegal, dar stabilind totodată criterii clare, ce asigură executarea obligaţiilor faţă de valorile, istoria şi tradiţiile ţării-gazdă, lucru, care poate să includă.

Integrarea – măsuri de incluziune a migranţilor pe piaţa muncii şi în asistenţa socială. Politica integrării, în fiecare ţară, poate să comporte caracteristicile întregului spectru, de la multiculturalism până la asimilarea totală (Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, p. 9).

Integrarea este un proces continuu în două sensuri în care societatea se schimbă pe măsură ce populația devine din ce în ce mai diversă și imigranții dobândesc cunoștințele și abilitățile de care au nevoie în societate și viața profesională. Acest lucru necesită un angajament din partea imigranților și a țării care îi primește.

Integrarea imigranţilor reprezintă o provocare pentru statele recipiente ale fluxurilor migraţionale, Gradul de integrare a imigranţilor este evaluat în următoarele domenii: ocuparea forţei de muncă și accesul pe piaţa muncii; accesul la educaţie, inclusiv oportunităţile de a studia limba de stat; accesul la serviciile de sănătate; disponibilitatea de locuinţe; accesul la legalizarea șederii și disponibilitatea formelor de legalizare, inclusiv obţinerea cetăţeniei; discriminarea și infracţiunile motivate de ură (Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, p. 13).

Majoritatea imigranţilor îşi doresc să aibă acces la un sistem eficient de asigurări sociale şi la un sistem de sănătate ce corespunde celor mai înalte standarde mondiale. Un alt motiv, la fel de important, este tendinţa unei bune părţi a imigranţilor de a obţine acces la un sistem de educaţie avansat şi la o justiţie necoruptă.

Integrarea socială reprezintă procesul de participare activă a străinilor la viaţa economică, socială şi culturală a societăţii.

Ritmul rapid al imigrației a provocat uneori capacitatea guvernului de a răspunde, în special pentru a aborda integrarea unui număr tot mai mare de solicitanți de azil și a altor sosiți din țări din afara Uniunii Europene. Comisia Europeană a determinat măsurile concrete de integrare a migranţilor şi anume, studierea limbii populaţiei ţării-gazdă; studierea sistemelor de drept, politic şi social al ţării-gazdă şi respectarea principiilor lor; atitudine respectuoasă faţă de obiceiurile şi tradiţiile din ţara-gazdă (Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, p. 9).

Pe de altă parte, aceste măsuri stimulează participarea autorităţilor ţărilor care fac parte din Uniunea Europeană la edificarea unei societăţi incluzive prin următoarele acţiuni: oferirea accesului pe piaţa muncii; asigurarea accesului nediscriminatoriu la sistemul de educaţie; oferirea accesului la sistemul de protecţie socială; oferirea accesului la sistemul de sănătate; oferirea accesului la mărfuri, servicii şi locuinţă; asigurarea dreptului de participare la procesul democratic.

Un rol important în integrarea străinilor în UE li se rezervă organizaţiilor non-guvernamentale, care desfăşoară campanii de promovare a egalităţii dintre bărbaţi şi femei, a egalităţii de gen, a luptei cu discriminarea şi cu violenţa faţă de femei. O însemnătate majoră o au acţiunile desfăşurate de mass-media, prin intermediul cărora se formează opinia publică faţă de migraţiune și toleranţa faţă de migranţi (Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova, p.10).

Realizarea politicii migraţionale este prerogativa autorităţii administraţiei publice centrale în domeniul migraţiei în colaborare cu alte structuri de stat şi nestatale.

Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale vor colabora şi vor coopera cu autoritatea competentă pentru străini în vederea realizării eficiente a procesului de integrare a străinilor.

Autorităţile publice de nivel central şi local şi sectorul neguvernamental întreprind măsuri şi activităţi necesare la cererea migranților, pentru facilitarea integrării sociale a străinilor care au obţinut protecție internațională sau azil politic în Republica Moldova.

Un rol aparte se rezervă studierii limbii ţării-gazdă, salutabile fiind în acest sens cursurile gratuite de studiere a limbii la întreprinderile în care muncesc imigranţi.

Străinii, prin intermediul autorităţilor administraţiei publice centrale de specialitate şi al autorităţilor administraţiei publice locale, de următoarele activităţi de integrare: a) sesiuni de acomodare socioculturală (instruiri privind valorile şi tradiţiile naţionale, sistemul de organizare politico-administrativă a Republicii Moldova); b) cursuri de studiere a limbii de stat; c) informare şi consiliere privind modalităţile de acces la piaţa forţei de muncă, la serviciile medicale şi la măsurile de protecţie socială; d) servicii de orientare şi formare profesională în vederea facilitării integrării economice, în corelare cu capacităţile şi necesităţile pieţei forţei de muncă a Republicii Moldova (Legea nr. 274/ 2011, art. 5).

Cursurile de studiere a limbii de stat pentru refugiaţi şi beneficiarii de protecţie umanitară sînt organizate de Ministerul Educaţiei prin intermediul instituţiilor de învăţămînt din subordine, precum şi de autorităţile administraţiei publice locale de la locul de trai, pe baza cererii depuse la autoritatea competentă pentru străini. Cursurile sînt gratuite (Legea nr. 274/ 2011, art. 10 alin. 1).

Sesiunile de acomodare socioculturală sînt obligatorii, fiind organizate de Ministerul Culturii şi Ministerul Educaţiei, în colaborare cu autoritatea competentă pentru străini, în primele 30 de zile de la data obţinerii unei forme de protecţie, prin intermediul autorităţilor administraţiei publice locale de la locul de trai, în cadrul unor instituţii specializate. În procesul de organizare şi desfăşurare a sesiunilor de acomodare socioculturală pot fi atrase organizaţii neguvernamentale cu preocupări specifice în domeniu (Legea nr. 274/ 2011, art. 8 alin. 2).

Un factor important al succesului acţiunilor de integrare este recunoaşterea pregătirii profesionale a migranţilor şi a diplomelor eliberate în patria lor.

Autorităţile administraţiei publice locale: a) acordă sprijin în derularea programelor şi implementarea proiectelor comunitare pentru a înlesni participarea activă a străinilor la viaţa socială şi culturală a comunităţii; b) realizează măsuri pentru sporirea nivelului de informare a populaţiei autohtone cu privire la migraţie, azil, integrarea socială a străinilor, dezvoltarea spiritului de

toleranţă şi înţelegere interculturală; c) identifică posibilităţi de cazare pentru străinii incluşi în programele de integrare (Legea nr. 274/ 2011, art. 35).

În unele ţări-membre ale Uniunii Europene este pusă în aplicare politica integrării obligatorii pentru imigranţi, integrarea devenind astfel un proces unilateral, în care responsabilitatea este preluată de individul care este nevoit să se integreze pentru a avea posibilitatea de a căpăta statut de rezident şi de a conta pe o asigurare a siguranţei în ţara-gazdă. Programele obligatorii de integrare au fost implementate în Germania, Ţările de Jos, Austria, Belgia (Flandra), Danemarca, Elveţia. În plus, în Germania şi Austria cursurile obligatorii de integrare

În Republica Moldova, străinilor cărora li s-a acordat un drept de şedere în ţară li se vor asigura, prin intermediul organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice şi al autorităţilor administraţiei publice locale, condiţii de integrare în viaţa economică, socială şi culturală a ţării (Legea nr. 200/2010, art. 5).

Pe lângă programele obligatorii, mai există proiecte şi cursuri susţinute de ONG-uri din contul fondurilor europene şi civile, scopul cărora este integrarea imigranţilor prin intermediul diverselor acţiuni interactive. Atenţia organizaţiilor obşteşti se focalizează cu preponderenţă asupra problemei discriminării şi asupra lacunelor în reglementarea legislativă, fiind evidenţiate următoarele grupe de probleme: prevederi ale legislaţiei formulate inadecvat; practici discriminatorii în instituţii (inclusiv în organele de stat); tratament discriminatoriu din partea societăţii şi a angajatorilor.

Supravegherea şi controlul de stat asupra respectării legislaţiei în domeniul migraţiunii la întreprinderi, în instituţii şi organizaţii, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, precum şi în autorităţile administraţiei publice centrale şi locale (Legea nr. 1518/2002, art. 33).

5. Concluzii

Rezumând asupra constatărilor desprinse în rândurile de mai sus, observăm că problema migrației nu a fost încă rezolvată, ea a devenit una dintre cele mai stringente în societate, în contextul evenimentelor de pe continentul european. Moldova trebuie să întreprindă măsuri urgente în vederea abordării pragmatice a integrării migranţilor, este necesar de ținut cont de caracterul sistemic şi de consecutivitatea măsurilor întreprinse. Necesitatea studierii minuţioase a experienţei altor ţări şi a abordărilor fenomenului integrării, ar permite să se evite greşelile comise de alţii, dar şi să se creeze un sistem eficient. Migrația determină noi cerințe cu referire la activitățile autorităților statului, determină direcția de dezvoltare socio-economică a țării.

Referințe

1. Convenţia de la Geneva privind statutul refugiaților din 28 iulie 1951
2. Directiva 2001/55/CE a Consiliului din 20 iulie 2001 privind standardele minime pentru acordarea de protecție temporară, în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate, și măsurile de promovare a unui echilibru între eforturile statelor membre pentru primirea acestor persoane. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:32001L0055
3. Dispozitia nr. 4 din 1 martie 2022, a Comisiei pentru Situatii Exceptionale a Republicii Moldova, pct. 7. https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/dispozitia_cse_4_01.03.2022.pdf
4. Legea cu privire la migrație, nr. 1518 din 06.12.2002, MO nr. 112-116/2007
5. Legea privind azilul în Republica Moldova, nr. 270 din 18.12.2008, MO nr. 53-53/2008
6. Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova, nr. 200 din 16.07.2010, MO nr. 179-181/2010
7. Legea privind ingrarea străinilor în Republica Moldova, 274 din 27.12.2011, monitorul oficial nr. 372-382/2020.
8. Proiect de Hotărtîre de Guvern cu privire la apobarea Programului privind gestionarea fluxului migrațional, azilului și integrării străinilor pentru anii 2022-2025. https://particip.gov.md/ru/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-hotararii-guvernului-pentru-aprobarea-programului-privind-gestionarea-fluxului-migrational-azilului-si-integrarii-strainilor-pentru-anii-2022-2025/9213
9. Protecția temporară în cazul unui aflux masiv de persoane strămutate. https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/temporary-protection-if-there-is-a-mass-influx-of-displaced-people.html

10. Sinteza Ministerului Afacerilor Interne pentru 20 iunie 2022. https://mai.gov.md/ro/news/sinteza-ministerului-afacerilor-interne-pentru-20-iunie-2022-ora-0900
11. Studiu cu privire la integrarea străinilor în Republica Moldova. / studiu_integrarea_str.pdf,
12. Strategii de integrare interculturală: gestionarea diversității ca oportunitate. Strasbourg, 17 iunie 2021. https://rm.coe.int/comitetul-director-pentru-antidiscriminare-diversitate-si-incluziune-c/1680a65f40
13. Termeni cheie de migrare. https://www.iom.int/key-migration-terms